

Анотація

У статті розглядаються соціально-педагогічні умови впливу ЗМІ на соціальну мобільність студентів.

Аннотация

В статье рассматриваются социально-педагогические условия влияния ЗМИ на социальную мобильность студентов.

Summary

The article considers the social and pedagogical conditions of media influence social mobility students.

Ключові слова: телебачення, політичні погляди, виховання, соціальна мобільність.

Ключевые слова: телевидение, политические взгляды, воспитание, социальная мобильность.

Key words: television, political views, education, social mobility.

Подано до редакції 13.03.2012.

УДК 378.22.015.31(072) (477): 34

©2012

Нагорна Т.В.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРАВНИЧИХ КУРСІВ ПРИ ОПАНУВАННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРАВознавства» У ВНЗ УКРАЇНИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний етап розвитку освітньої сфери насичений експериментами, нововведеннями, спробами вдосконалення вже існуючої системи підготовки фахівців. Тим більше, що 57-ма сесія Генеральної Асамблеї ООН проголосила десятиліття 2005-2014 років декадою «Освіти для стійкого розвитку», відповідальність за впровадження заходів якої покладається на ЮНЕСКО. Освіта для стійкого розвитку – це процес і результат прогнозування та формування людських рис (знань, умінь, навичок, стилю діяльності людей і співтовариств, рис особистості, компетентностей), що забезпечують постійне підвищення якості життя.

Конкретні форми роботи, які забезпечать сформованість відповідних компетентностей, на нашу думку, доцільно запроваджувати при вивченні навчальних дисциплін студентами ВНЗ. Тому метою нашої статті є розгляд особливостей формування професійних компетенцій майбутніх учителів правничих курсів при опануванні навчальної дисципліни «Методика викладання правознавства» у ВНЗ України

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Ця проблема не є новою у дослідженнях фахівців з актуальних питань методики викладання правознавства, проте спеціальних досліджень обраного аспекту не проводилося. У працях В.Адольфа, К.Безукладнікова, О.Боднара, Г.Козлова розглядаються загальні компетенції, які характерні для майбутніх педагогів [1; 3; 4; 10]. Конкретні компетенції вчителя щодо формування здорового способу життя є об'єктом уваги М.Горбенко, соціальний фактор педагогічної професії вивчає В.Введенський [5; 6]. Теоретичні основи реалізації компетентнісного підходу в умовах інститутів післядипломної освіти висвітлюються в статті Н.Мурованої [14]. Н.Кузовлева та Н.Кузьміна розглядають фахові компетенції магістрантів та майстрів виробничого навчання [11; 12]. Загальні засади впровадження компетентнісного підходу в навчально-виховному процесі деталізуються в працях О.Пометун, М.Рудь, М.Сіданіч [15; 16; 18]. Так, порівняльний аналіз реалізації компетентнісного підходу в зарубіжних країнах містить праця О.Пометун [15]. Особливості реалізації компетентнісного підходу в освітніх закладах України висвітлює в своїй статті М.Рудь [16].

Виклад основного матеріалу дослідження... У навчальній літературі знаходимо перелік конкретних компетенцій майбутніх учителів та форми роботи з ними, особливості застосування при вивченні деяких тем шкільної програми. Так, у підручниках Б.Андрусина та А.Гуза запропоновані різні форми роботи зі студентами, визначені оптимальні з них для засвоєння предметних знань, формування навичок науково-дослідної роботи [2; 7]. У навчальному посібнику В.Чужикової значна роль відводиться особливостям компетенцій майбутніх викладачів юридичних дисциплін шляхом моделювання та структурування кейсів (ситуаційних вправ) та застосування їх у формуванні професійних умінь майбутніх викладачів права [19, с.355-388].

У підручнику з методики навчання правознавства за ред. С.Кропив'янського та дослідженні Л.Рябовол висвітлюється суть інтерактивного навчання та етапи формування професійних компетенцій майбутніх вчителів правознавства [13; 17].

У педагогічній літературі компетентнісний підхід розглядається як спрямованість педагогічного процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості, результатом якого буде сформована загальна компетентність людини, що є сукупністю ключових компетентностей (інтегрована характеристика особистості). Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу. Саме тому важливим є усвідомлення самого поняття компетентності, розуміння, які саме компетентності і як необхідно формувати, що має бути результатом навчання

Професійна компетентність педагога становлять ґрунтовні знання в галузі психології та педагогіки. Психологічні знання, навички та вміння, на думку переважної більшості фахівців, повинні забезпечити педагога чіткими уявленнями про закономірності функціонування психіки вихованця й особливості їх вияву в різних, у тому числі педагогічних і виробничих, умовах; тобто озброїти конкретною методикою впливу на основні складові психічних процесів, які мають надзвичайно важливе значення як в навчальній діяльності, так і в професійній, врахувати психічні властивості особистості та шляхи їх розвитку під час проведення різноманітних заходів; вміло впливати на психічний стан вихованців і спрямовувати його на підвищення якості їх діяльності; ефективно керувати формуванням психічних утворень, які є основою професійної майстерності як окремого вихованця, так і колективу. Не менш глибокі та всебічні знання потрібні педагогу в галузі психології малої групи (колективу), спілкування, виховання і навчання, професійної діяльності. Він також повинен володіти ефективними прийомами впливу на свідомість і підсвідомість вихованців в критичній ситуації, надавати їм своєчасну кваліфіковану соціально-психологічну консультацію і допомогу тощо. Кожна галузь має стати предметом особливої уваги педагога. Знання із загальної педагогіки забезпечують, по-перше, теоретичну підвалину діяльності педагога, по-друге, оволодіння ефективною методикою здійснення різноманітних навчально-виховних заходів, формування навичок і вмінь кожного педагога [20].

Професійна компетентність вчителя - це сукупність різнобічних знань і практичних навичок, які допомагають успішно виконувати педагогічну діяльність, вроджених здібностей до співпраці з іншими людьми, в поєднанні з належними моральними якостями. До елементів професійної компетентності Н.В. Кузьміна відносить наступні:

- спеціальна компетентність в галузі дисципліни, що викладається;
- методична компетентність в галузі формування знань, умінь і навичок в учнів;
- психолого-педагогічна компетентність в області мотивів, здібностей, спрямованості учнів;
- аутопсихологічна компетентність – рефлексія педагогічної діяльності [12].

Згідно з В.Ю. Кричевським, існує 4 типи професійної компетентності:

- функціональна, яка характеризується професійними знаннями і вмінням їх реалізувати;
- інтелектуальна, вона виражається в здатності аналітично мислити і здійснювати комплексний підхід до виконання своїх обов'язків;
- ситуативна, що дозволяє діяти залежно від ситуації;
- соціальна - передбачає наявність комунікативних та інтегративних здібностей [20].

Під професійною компетентністю вчителя, поділяючи думку переважної більшості дослідників, ми розуміємо здатність учителя до ефективного здійснення своєї професійної діяльності, володіння вчителем необхідною сумою знань, умінь і навичок, що визначають сформованість його педагогічної діяльності, педагогічного спілкування й особистості вчителя як носія визначених цінностей, ідеалів і педагогічної свідомості. Важливим компонентом професійної компетентності вчителя щодо формування культури мислення в дітей шкільного віку є розуміння прямої кореляції між розвитком інтелектуальної культури педагога і рівнем його діяльності.

Під поняттям фахових компетенцій ми розглядаємо знання, вміння, навички й досвід, необхідні майбутнім учителям для їхньої професійної діяльності.

При опануванні навчальної дисципліни “Методика навчання правознавства” перед нами постає складне завдання – шляхом в т.ч. і використання групових методів навчання сформувати фахові компетентності майбутніх вчителів та викладачів правничих курсів у ЗНЗ та ВНЗ України. Ця навчальна дисципліна належить до нормативних дисциплін навчального плану, тому є обов'язковою при здобутті кваліфікацій “вчителя історії та правознавства”, “викладача права” та дотичних до них, що дають право на викладання правничих курсів. Навчальною програмою курсу передбачаються такі ключові теми: поняття та класифікація методів навчання; процес навчання та його етапи, формування вмінь та навичок для вирішення юридичних задач та правових ситуацій, в т.ч. і шляхом застосування кейс-технологій; характеристика підручників та навчальних посібників із правничих дисциплін для ЗНЗ; стан шкільної правничої освіти в сучасній Україні; характеристика діючих навчальних програм з правничих дисциплін для ЗНЗ; типологія уроків правознавства; основні вимоги до уроків правничих дисциплін; критерії оцінювання знань учнів з правознавства; основні компоненти та особливості аналізу уроку, самоаналіз уроку; план – конспект уроку з правничих дисциплін: особливості структури та оформлення; форми та методи активізації пізнавальної діяльності учнів; проведення учнівських олімпіад із правознавства; позакласна робота з правознавства в ЗНЗ: форми, значення; підготовка школярів до участі в конкурсі – захисті учнів– членів МАН України; навчальний кабінет правознавства, його обладнання та використання матеріалів у навчально-виховній роботі; виховні заходи з правознавства. спостереження та аналіз позакласного заходу; формування понятійного апарату на уроках правничих дисциплін; правові ситуації: організації аналізу, алгоритм розв'язання; юридичні рівняння, юридичні анаграми; рольові ігри в ході вивчення правничих дисциплін.

Вивчення вказаної навчальної дисципліни буде сприяти опануванню студентами необхідних знань із правознавства. Так, використання методів навчання, дидактичних ігор, інших форм роботи студентами буде неможливим без знання ними фактичного матеріалу (положень теорії держави і права України, основ публічного та приватного права). Використання юридичних анаграм, кросвордів та чайнвордів буде можливим за умов ґрунтового знання понятійного апарату "Методики навчання правознавства" та предмету "Правоознавство. Практичний курс".

Запитання для роботи в групі, залежно від вибору методу групового навчання можуть мати як теоретичне, так і практичне спрямування. Так, у першому випадку таким чином можна вирішити питання про характеристику навчальних програм тих курсів, які запроваджуються за рахунок варіативної та інваріативної частин начального плану ("Правоознавство. Практичний курс", "Громадянська освіта", "Права людини", "Ми – громадяни України", "Практичне право" та ін.); навчальних підручників та посібників; класифікації методів навчання, дидактичних та рольових ігор. Особливу увагу ми звертаємо на необхідність застосування групових методів при розгляді практичних завдань. Так, їхнє використання буде ефективним при складанні: пам'яток для студентів та учнів (пам'ятки для розв'язання юридичних задач і правових ситуацій, юридичних рівнянь та юридичних анаграм, роботи з нормативно-правовими актами й джерелами права, аналізу й самоаналізу уроків та виховних заходів); календарного планування з правничих курсів, планів-конспектів комбінованих уроків та уроків із застосуванням інтерактивних методик, кросвордів і чайнвордів, сценаріїв рольових ігор.

Висновки... Отже, зважаючи на сказане, робимо висновок, що групова робота та інші форми організації навчально-виховної роботи на заняттях при вивченні курсу з методики навчання правознавства має посісти належне місце, так як вона надає можливість для стимулювання зацікавленості студентів, їхньої співпраці, а також може значно заощадити час та покращити навчальні досягнення окремих студентів, дасть можливість сформувати в них фахові компетенції, необхідні для їхньої подальшої роботи.

Література

1. Адольф В.А. Профессиональная компетентность современного учителя : монография/ Краснояр. гос. ун-т. – Красноярск, 1998. – 118 с.
2. Андрусишин Б.І. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства» : підручник / Б. І. Андрусишин, А. М. Гуз. – К. : Знання, 2008. – 301 с.
3. Безукладников К. Э. Компетентностный подход в профессиональной подготовке будущего учителя в педагогическом вузе / К.Э. Безукладников // Педагогическое образование и наука. – 2009. – №6. – С. 69-73.
4. Боднар О. Формування аналітико-експертних компетенцій педагогів з урахуванням емоційного інтелекту / О. Боднар // Імідж сучасного педагога. – 2011. – №10. – С. 11-14.
5. Введенский В. Н. Педагогическая профессия как социальный институт / В. Н. Введенский // Педагогика. – 2006. – №2. – С.59-65.
6. Горбенко М. І. Значення рівня компетентності вчителів загальноосвітніх предметів щодо проблеми формування здорового способу життя / М.І. Горбенко // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т.Г.Шевченка. – Чернігів, 2008. – С. 72-74.
7. Гуз А.М. Методика викладання правознавства в школі / А.М.Гуз – К., 2006. – 180 с.
8. Дахин А. Н. Открытое образование и компетентность его участников / А. Н. Дахин // Школьные технологии. – 2008. – №1. – С.60-64.
9. Димитров М.Ф. Роль періодичних видань у формуванні компетентності майбутніх фахівців / М.Ф.Димитров, Г.В.Морозова, Г.В.Онкович, В.І.Кобченко, А.Г.Шевцов // Гуманітарна педагогічна парадигма вищої освіти: монографія. – АПН України; Ін-т вищої освіти; Відділ теорії і методології гуманітарної освіти. – К., 2007. – С.307-315.
10. Козлова Г. Компетентнісний підхід до навчання студентів і викладачів / Г. Козлова // Вища школа. – 2011. – № 4. – С.83-93.
11. Кузовлева Н. В. Компетентностный подход в формировании культуры умственного труда при подготовке магистра начального образования / Н. В. Кузовлева // Начальная школа. – 2011. – № 4. – С.69-74.
12. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н.В. Кузьмина. - М. : Высшая школа, 1990. – 119с.
13. Методика викладання «Основ правознавства» : курс лекцій / Ніжинський держ. педагогічний ун-т ім. Миколи Гоголя / Станіслав Миколайович Крапив'янський (уклад.). – Ніжин : Видавництво НДПУ ім. М.Гоголя, 2004. – 212с.
14. Мурована Н. Теоретичні основи реалізації компетентнісно орієнтованого навчального процесу підвищення кваліфікації вчителів в інститутах післядипломної педагогічної освіти / Н. Мурована // Імідж сучасного педагога. – 2010. – №1.– С.30-32.
15. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики; під заг. ред. О. В. Овчарук. – К. : К.І.С., 2004. – С.15 – 24.
16. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті / М. Рудь // Вісник Львів. ун-ту. – Серія: Педагогіка – 2006. – Вип. 21, ч. 1. – С.73 – 82.
17. Рябовол Л.Т. Шкільний курс «Основи правознавства» та методика його викладання : навч.- метод. посібник для студ. вищих пед. навч. закл. / Л.Т.Рябовол. – Кіровоград : КДПУ, 2005. – 182 с.
18. Сіданіч М. Професійна компетентність учителя та культура мислення учнів <http://osvita.ua/school/technol/1913/>.
19. Чужикова В.Г. Методика викладання права : навч. посіб. / В.Г.Чужикова. – К. : КНЕУ, 2009. – 425 с.
20. Ягупов В.В. Професійна компетентність вчителя в системі сучасної освіти // <http://osvita.ua/school/technol/1913/>

Анотація

У статті розглядається формування професійних компетенцій майбутніх учителів правничих курсів при опануванні навчальної дисципліни «Методика викладання правознавства» у ВНЗ України. У педагогічній літературі компетентнісний підхід розглядається формування професійних компетенцій майбутніх учителів правничих курсів при опануванні навчальної дисципліни «Методика викладання правознавства» у ВНЗ України. У педагогічній літературі компетентнісний підхід розглядається як спрямованість педагогічного процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості, результатом якого буде сформована загальна компетентність людини, що є сукупністю ключових компетентностей (інтегрована характеристика особистості). Науковці європейських країн вважають, що набуття молоддю знань, умінь і навичок спрямоване на вдосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, що видається можливим при опануванні навчальної дисципліни «Методика викладання правознавства» у ВНЗ України.

Аннотация

В статье рассматривается формирование профессиональной компетентности будущих учителей правоведения при освоении учебной дисциплины «Методика преподавания правоведения» в ВУЗ Украины. В педагогической литературе компетентностный подход рассматривается как направление педагогического процесса формирования и развитие ключевых (главных, основных) и предметных компетентностей личности, результатом которого станет сформированная общая компетентность, что является собой совокупность ключевых компетентностей (интегрированная характеристика личности). Ученые европейских стран считают, что получение молодыми людьми знаний, умений и навыков направлено на усовершенствование их компетентности, помогает интеллектуальному и культурному развитию личности, что происходит и при изучении дисциплины «Методика преподавания правоведения» в ВУЗ Украины.

Summary

The article features the formation of professional competence of future teachers of law courses in mastering the discipline «teaching law» in the universities of Ukraine. In the pedagogical literature competence approach is seen as oriented educational process on the formation and development of key and subject competencies of the individual, resulting in overall competence will form the person who is a set of key competencies (integrated personality characteristics). Under the professional competence of teachers, sharing the opinion of the majority of researchers, we understand the ability of teachers to effectively carry out their professional activities, possession of the necessary amount of teacher knowledge and skills that determine the formation of his educational activities, teaching communication and personality of the teacher as a carrier of certain values, ideals and educational awareness. An important component of professional competence of teachers to a culture of thinking in school-age children is to understand the direct correlation between the development of the intellectual culture of the teacher and the level of its activity. The term professional competence, we consider knowledge, skills and experience to future teachers for their profession.

Ключові слова: компетентнісний підхід, групові методи навчання, фахові компетенції, мала група, дилема, кейс-технології.

Ключевые слова: компетентностный подход, групповые методы обучения, специальные компетенции, малая группа, дилемма, кейс-технологии.

Key words: competence a campaign, group methods, professional the competence, training, small group, a dilemma, a case-technology.

Подано до редакції 19.03.2012.

УДК 378.016:[37.091.12-051:78]:331.446.4-07

©2012

Прокопенко Р.В.

МЕТОДИКА ДІАГНОСТУВАННЯ СФОРМОВАНОСТІ ІНТЕРЕСУ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Інтерес до педагогічної діяльності як один з варіантів професійного розуміється вченими як вибіркова спрямованість особистості на педагогічну діяльність і ставлення до неї як до цінності. Важливість його формування у майбутніх вчителів музики викликана вимогами професіограми спеціалістів даного профілю. Однак, процесу формування тих чи інших якостей особистості, в тому числі й інтересу до педагогічної діяльності, передусє процес діагностування рівня їх сформованості. У зв'язку з цим постає необхідність розробки методики діагностування сформованості інтересу до педагогічної діяльності майбутніх вчителів музики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Дослідження, у рамках яких були розроблені не лише критерії й показники, а й інші величини діагностування сформованості інтересу до педагогічної діяльності, вже мали місце. Так, К.С.Тюрбаєва [3] досліджувала стадії